

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม
อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

Management According to the Principles of Good Governance of Nong Waeng
Cheem Hom Subdistrict Municipality Chai Wan Udon Thani Province

วรานูช เทพจันทร์

Waranuch Thepchan

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Faculty of Political Science, Pitchayabundit Collage

E-mail: puyuii8998@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 28 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม จำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่า (T-Test) และใช้สถิติเอฟ (F-Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.58$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.54$) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.63$)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ควรมีมาตรการในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การอบรมด้านจริยธรรม การให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติดีและลงโทษผู้ที่กระทำการทุจริต เป็นต้น

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลตำบล

ABSTRACT

The main objective of this research is to study the management according to the principles of good governance of Nong Waeng Kaem Hom Subdistrict Municipality, Chaiwan District, Udon Thani Province. Sample group used in this research study There were 373 people aged 18 years and over who lived in the Nong Waeng Kaem Hom Subdistrict Municipality. The instrument used for collection was a questionnaire. Statistics used in the analysis are percentage, mean, standard deviation. and analyze data Test the hypothesis using value statistics (T-Test) and using F statistics (F-Test).

The research results found that :

1. Management according to good governance principles of Nong Waeng Kaem Hom Subdistrict Municipality, Chaiwan District, Udon Thani Province. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 4.26$, S.D.=0.58), and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the aspect of responsibility ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.54), followed by the aspect The principle of participation ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54) and the aspect with the least average value was the rule of law ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.63).

2. Comparative results of management according to good governance principles of Nong Waeng Kaem Hom Subdistrict Municipality, Chaiwan District, Udon Thani Province. Classified according to personal factors Overall, it was found that Gender did not differ, as for age and education level. and different careers It was found to be significantly different at the 0.05 level.

3. Suggestions for development of management according to the principles of good governance of Nong Waeng Kaem Hom Subdistrict Municipality, Chaiwan District, Udon Thani Province include: There should be measures to promote ethics for operating staff, such as ethics training. Rewarding good behavior and punishing those who commit corruption, etc.

Keywords: Management, principles of good governance, subdistrict municipality

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance) เป็นแนวคิดของธนาคารโลก (World Bank) ที่นำมาใช้ในการกำหนดนโยบายการให้กู้เงินกับประเทศในซีกโลกใต้ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 เพื่อแก้ปัญหาเรื่องไร้ประสิทธิภาพ และการคอร์รัปชันของรัฐบาล ในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศในแถบลาตินอเมริกา และแอฟริกาที่มีปัญหาในการบริหารงาน จนทำให้เกิดปัญหาหนี้ธนาคารโลกไปแล้วไม่สามารถหาเงินมาชำระคืนได้ สำหรับประเทศไทยแนวคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้หลังวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา (สุพจน์ ทรายแก้ว, 2553)

จากปัญหาบริบทดังกล่าว เทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นได้ ในหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้หลักการของการเป็นรัฐเดี่ยวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดนี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยกำหนดให้การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเอง มีความโปร่งใส และเป็นไปตาม เจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและ ผู้บริหารท้องถิ่น กำหนดกลไกให้ประชาชนเสนอความต้องการและ ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้ พร้อมทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการให้บริการประชาชนและ จัดกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ มีรายได้เป็นของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานต่าง ๆ โดยจะต้องรายงานผล การดำเนินงานให้ประชาชนทราบ พร้อมทั้งกำหนดให้การบริหารงานบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไป ตามระบบคุณธรรม

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรในฐานะปัจจุบันทำงานตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา เป็นบุคลากรในสังกัดเทศบาล ตำบลหนองแวงแก้มหอม เทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม เห็นปัญหาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จึงสนใจทำการวิจัย การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance) เป็นแนวคิดของธนาคารโลก (World Bank) จึงเห็นความสำคัญในประเด็นการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องนี้ ผลการวิจัยจะมีประโยชน์ในหลายมิติ ดังนี้ 1. บทบาทผู้นำในการบริหาร 2. การกำหนดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์องค์กร 3. ความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการ 4.เกิดธรรมาภิบาลต่อภาครัฐ หรือองค์กร หลักธรรมาภิบาลจึงถือเป็นหลักพื้นฐานในการปกครองผู้ได้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการ เพราะจะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้พนักงานทุกคนมีความสุขในการทำงาน และยังช่วยสร้างขวัญ และกำลังใจที่ดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดีโดยรวมกับการดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อีกในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ศึกษาแนวคิด ตามกรอบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมีหลักการพื้นฐาน 6 ด้าน ได้แก่ 1.1 หลักนิติธรรม (The rule of law) 1.2 หลักคุณธรรม (Morality) 1.3 หลักความโปร่งใส (Accountability) 1.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 1.5 หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) และ 1.6 หลักความคุ้มค่า (Cost - Effectiveness or economy)

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอมอายุ 18 ปีขึ้นไป อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี 15 หมู่บ้าน จำนวน 5,347 คน (ข้อมูลทั่วไปของ สำนักปลัด เทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 373 คน คำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด 2538 : 40)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

จากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดตัวแปรอิสระที่ถือเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาล จึงพอสรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มาใช้บริการการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การใช้กรอบแนวคิดการวิจัยจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบริหารราชการโดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ด้าน ดังนี้ หลักนิติธรรม (The rule of law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Accountability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) และหลักความคุ้มค่า (Cost - Effectiveness or economy)

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

2. ได้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

3. ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ตลอดจนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปรับปรุง และพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพ และเจริญก้าวหน้าต่อไป

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรทั้งหมดในการศึกษารั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี 15 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 5,347 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973: 125) (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2538) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ เท่ากับร้อยละ 95 ซึ่งหมายความว่า ยอมให้การกำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามประเด็นที่ตรงกับความเป็นจริง และความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ทั้งหมด 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งหมด 6 ด้าน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยกำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นไปให้อาจารย์ ร.ศ. ดร. โกศล สอดส่อง อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ตรวจสอบ (Content Validity) ดังนี้

3.1 นายโกมล พิณีจมนตรี ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลหนองแวงแก้มหอม

3.2 นายสัญญา สายสิงห์ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม

3.3 นายเกียรติศักดิ์ ผิวบาง ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด
จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่า Reliability ของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbachsalpha = 0.975 ได้ค่า Reliability ของแบบสอบถามมีค่าเชื่อถือสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยให้หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 373 คน
2. บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 373 ชุด โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชุมชน โดยที่แบบสอบถามได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 373 ชุด จึงคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติค่าความถี่ร้อยละ (percentage) เพื่อบรรยายค่าตัวแปรตามลักษณะข้อมูล
2. การวิเคราะห์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติ (t-test) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 356) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศ และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 357) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี เชฟเฟ (Scheffe's method) โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก

3.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

10. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 และเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 อายุ 31-40 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 อายุ 41-50 ปี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 อายุ 51 ขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 และมีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 มัธยมศึกษา/มัธยมปลาย/เทียบเท่า จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 67.6 ปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือเกษตรกร จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และน้อยที่สุดคือ รับจ้างทั่วไปจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

2. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26, S.D.=0.58$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}= 4.30, S.D.= 0.54$) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.23, S.D.= 0.63$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23, S.D.=0.63$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. เทศบาลใช้อำนาจในการบังคับใช้ข้อบังคับเทศบาลรวมทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นกรณีพิเศษเพื่อความเป็นธรรม ($\bar{X}= 4.37, S.D.= 0.48$) รองลงมาคือ ข้อ 4. เทศบาลเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบังคับเทศบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.34, S.D.= 0.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 3. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการออกข้อบังคับเทศบาล และเป็นที่ยอมรับของชุมชน ($\bar{X} = 4.05, S.D.= 0.88$)

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27, S.D.=0.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 10. ผู้บริหารเทศบาลมีคุณธรรมในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา อนุวัติเบิกจ่ายงบประมาณโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด และจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน ($\bar{X} = 4.37, S.D.=0.48$) รองลงมาคือ ข้อ 9. สมาชิกสภาเทศบาลตระหนักในหน้าที่ของตน มุ่งรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม มาประชุมอย่างสม่ำเสมอ และพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 4.34, S.D.=0.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. เทศบาลมีมาตรฐานจริยธรรม หรือกรอบกติกาการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง ($\bar{X} = 4.05, S.D.=0.88$)

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.60) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 14. เทศบาลประชาสัมพันธ์ข้อบังคับเทศบาล กฎหมายระเบียบ คำสั่งของเทศบาลรวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และต้องปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.55) รองลงมาคือ ข้อ 12 เทศบาลปิดประกาศวาระการประชุมของสภาให้ประชาชนทราบล่วงหน้า และเปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.65) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13.เทศบาลปิดประกาศข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้ประชาชนทราบ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.88)

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.54) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 20. เทศบาลสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กรชุมชน หรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.48) และข้อ 25. เทศบาลมีกิจกรรมให้บริการประชาชนนอกสถานที่หรือจัดเทศบาลเคลื่อนที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.48) รองลงมาคือ ข้อ 19. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมสภาเทศบาล และร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภาเทศบาล ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.61) และข้อ 24. เทศบาลจัดเวทีประชาคมเพื่อแถลงผลงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23.เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับเทศบาลเพื่อให้สภา เทศบาลพิจารณาออกข้อบังคับตำบลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.68)

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.54) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 27. เทศบาลจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.65) และข้อ 30. เทศบาลนำเอาโครงการ/กิจกรรม ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็แจ้งให้ประชาชนทราบ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.65) รองลงมาคือ ข้อ 29.เทศบาลมีความจริงจังในการนำโครงการ / กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน / ประชาคม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อน และมีผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.78)

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.65) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 34. เทศบาลจัดทำทะเบียนคุมครุภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นปัจจุบันและควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.61) และข้อ 35. เทศบาลต่อรองราคากับผู้รับจ้างในการจัดซื้อ - จัดจ้าง ให้ได้ราคาต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ เพื่อให้มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.61) รองลงมาคือ ข้อ 32. สภาเทศบาลจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่าของฝ่ายบริหาร ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ

33. เทศบาลมีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ให้มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีกิจกรรมบำรุงรักษาสภาพธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.88)

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เทศบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะทางพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ได้แก่

4.1 ควรมีมาตรการในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การอบรมด้านจริยธรรม การให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติดีและลงโทษผู้ที่กระทำการทุจริต เป็นต้น

4.2 ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งกระตุ้นประชาชนให้ทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อเทศบาล เพื่อให้ประชาชนทราบว่าตนเองต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง มีบทบาทหน้าที่ ต่อการทำงาน of เทศบาลอย่างไร อันจะส่งผลให้การใช้หลักธรรมาภิบาล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้

4.3 ในการจัดซื้อ-จัดจ้างในแต่ละครั้งของทางเทศบาล ถ้าประชาชนท่านใดมีความ

สงสัยก็สามารถสอบถามและร่วมตรวจสอบรายละเอียดในแต่ละอย่างได้

4.4 เทศบาลควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้เข้าถึงง่ายที่สุด

4.5 ควรเน้นย้ำเรื่องความปลอดภัยทางสังคมและทรัพย์สินให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านยาเสพติด ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญและร่วมมือทำห้องที่ให้เกิดประสิทธิผลโดยชุมชนกับเทศบาลเกิดการมีส่วนร่วมทั้งด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างทางสังคมให้เข้มแข็ง เกิดความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณทั้งบริบทการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งและโครงสร้างพื้นฐานที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

4.6 ควรมีวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว

11. อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$,S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}= 4.30$, S.D.= 0.54) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.63) อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ความสามารถในการบริหารงานยึดหลักธรรมาภิบาลได้ครบถ้วนทุกด้าน ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบมองเห็นผลลัพธ์การพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ผลงานการบริหารมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีผลงานเป็นตัวชี้วัดที่ดียอมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและประชาชน ทำให้ชุมชนอยู่ดีมีสุขและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Fukflang,2014) ได้ศึกษาเรื่องความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้านได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wongsriwong,2015) ได้วิจัยเรื่องการนำ หลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ การบริหารงานมีความชัดเจนปฏิบัติตามกฎหมาย มีระเบียบและข้อบังคับของทางราชการที่เชื่อถือได้อย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Meungpratup Phra,2011) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน อันดับที่ 1 คือ หลักนิติธรรมรองลงมา หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า พบว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากร มีความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการกับประชาชนและปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมมีภาวะความเป็นผู้นำปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Fukflang,2014) ศึกษาเรื่องความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้านได้แก่ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี มีค่าประกาศให้บุคลากรในเทศบาลรับทราบเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ และระดับการบริหารงานภายในไปอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน ตรวจสอบได้มีการประชาสัมพันธ์/ปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่มีความถูกต้องชัดเจนตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chokchutchawankul,2013) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านหลักความโปร่งใส รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า

ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการบริหารโครงการ ทุกโครงการมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ งานประเพณีต่าง ๆ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภา เพื่อกำหนดนโยบาย ออกระเบียบ ข้อบังคับ และประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wongsawad,2016) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่ารวมอยู่ในระดับมาก อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาเพื่อกำหนดนโยบาย ออกระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน/หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาชุมชน/หมู่บ้าน และอันดับสุดท้าย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีปฏิบัติตามข้อกำหนดและนโยบายที่ได้ประกาศต่อประชาชนในชุมชนอย่างครบถ้วนอีกทั้งบุคลากรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Srivaranon,2015) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจอมทอง ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในพื้นที่รับผิดชอบมีการรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน/หมู่บ้าน และการบริหารที่มีประสิทธิภาพคำนึงถึงการหมุนเวียนสิ่งแวดล้อมของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Singsai,2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่ง เสาี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความโปร่งใส

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ พันธุ์งาม (2561) วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญ ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้ายควรมีการตรวจสอบการออกข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบให้สอดคล้องกับความจำเป็นตรงกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น ควรจัดระบบการควบคุมภายในเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต้องมีความโปร่งใส มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานโดยจัดให้มีศูนย์เครือข่าย ภาคีประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงาน

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้
  - 1.1 เทศบาลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานและมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้เข้าถึงง่ายที่สุด
  - 1.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายและการใช้งบประมาณของเทศบาล
  - 1.3 มีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
  - 1.4 มีการให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทแก่ประชาชน สื่อมวลชนและสาธารณชนให้สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการออกประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนและวารสารเผยแพร่
  - 1.5 เน้นหลักการบริหารโดยให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้านการสร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
  - 1.6 จัดให้มีระบบเอกสารที่เป็นระเบียบ สะดวกต่อการใช้งานและตรวจสอบจากประชาชนโดยการจัดให้มีข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ในห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกของประชาชนและจัดให้มีที่ร้องเรียนร้องทุกข์ประจำหมู่บ้าน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี
  - 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหนองแวงแก้มหอม อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี กับเทศบาลอื่น

บรรณานุกรม

- กัญช์ อินทนู. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงานการศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2544). โครงการพัฒนาที่มีภัยร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมการป้องกันภัยและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น. สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พีเอลิฟวิง จำกัด.
- ปฐม มณีโรจน์. (2554). สาธารณคดี ภาครัฐในมุมมองกฎหมายการเมืองและการบริหาร. กรุงเทพฯ: สุภาภรณ์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560”. (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 32-46.

586 • วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

สุพจน์ ทรายแก้ว. (2553). **การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะใน. ศตวรรษ
ที่ 21.** กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd Ed. New York.Harper and Row
Publications.

Scheffe, H. (1953). **A method for judging all contrasts in the analysis of variance.** Biometrika.

Wilson, W. W., & McLaren, R. C. (1973). **Police Administration.** New York : McGraw-Hill.